

ČÁST PÁTÁ – ZÁVĚR

Účast menšinových akcionářů ve společnosti je žádoucí, a to zejména ze dvou důvodů. Menšinoví akcionáři předně přinášejí do společnosti kapitál. Krom toho slouží menšinoví akcionáři jako „hlídací psi“ zákonných postupů ve společnosti; tato skutečnost je nejen ku prospěchu samotné společnosti, ale i třetích osob, jež se dostávají se společností do kontaktu. Být menšinovým akcionářem s sebou nicméně nese řadu nevýhod. Právo menšinového akcionáře podílet se na správě společnosti je v důsledku aplikace většinového principu prakticky redukováno na nulu. Většinový akcionář (většinoví akcionáři) je krom toho schopen - i proti vůli menšinového akcionáře - přijímat opatření zásadně ovlivňující postavení menšinového akcionáře ve společnosti a ve vymezených případech dokonce dosáhnout ukončení jeho účasti ve společnosti. Osud společnosti i menšinového akcionáře je tak v rukou většinového akcionáře (většinových akcionářů). Úkolem zákonodárce proto je upravit postavení menšinového akcionáře tak, aby – přes faktickou nemožnost relevantně ovlivňovat život společnosti a eliminovat zásahy do svého postavení – bylo dostatečně atraktivní pro případné investory. Na druhou stranu nelze opomenout, že účast menšinového akcionáře může být pro společnost (většinového akcionáře) mimořádně tíživá. Tak je tomu zejména v případech, kdy menšinový akcionář zneužívá svá akcionářská práva. Je proto rovněž třeba chránit i společnost (většinového akcionáře) před menšinovým akcionářem.

V českém i německém akciovém právu poskytuje menšinovému akcionáři ochranu předně samotné institucionální uspořádání společnosti. Rozdělení kompetencí mezi valnou hromadu, dozorčí radu a představenstvo známé oběma úpravám zajišťuje, že většinový akcionář nebude prostřednictvím výkonu své moci na valné hromadě rozhodovat o všech otázkách života společnosti. Předpokladem je ovšem nezávislost členů orgánů vedení na většinovém akcionáři; dokonalou nezávislost nezajišťuje ani jedna z porovnávaných úprav. Proto je vhodné přenechat valné hromadě kompetenci rozhodovat o záležitostech zasahujících zásadním způsobem do života společnosti a/nebo jejích akcionářů. Požadavek souhlasu valné hromady totiž menšinovým akcionářům zajišťuje v rámci výkonu práva na informace možnost získat údaje o připravovaných opatřeních a popř. přijatá usnesení napadnout žalobou pro neplatnost. Německá judikatura a doktrína překonává nedokonalost výčtu působnosti valné hromady teorií o nepsaných kompetencích.

Požadavek minimální usnášeníschopnosti valné hromady garantuje, že se na přijetí usnesení valné hromady podílí akcionáři s dostatečně velkým podílem na společnosti, aby usnesení bylo legitimní. Zatímco české akciové právo stanoví přítomnost akcionářů disponujících stanoveným podílem na základním kapitálu jako podmínu pro rozhodování valné hromady, německé právo takový požadavek nezakotvuje. Valná hromada německé společnosti je tak usnášeníschopná i v případě, že je přítomný jediný akcionář s minimální účastí na základním kapitálu. Taková úprava sice lépe zajišťuje operativní fungování společnosti, akcionáře však vystavuje riziku přijetí usnesení postrádajících přiměřený konsensus. Souhlas kvalifikované (dvoutřetinové, tříčtvrtinové apod.) většiny s usneseními zásadního významu vyžadují obě sledované úpravy.

K ochraně menšinových akcionářů by konečně bylo možné zřídit speciální orgány, popř. zařadit do stávajících orgánů osoby, jejichž úkolem bude právě ochrana menšinových akcionářů; žádná z porovnávaných úprav v současné době takovou ochranu nezakotvuje.

Z uvedeného je zřejmé, že ochrana menšinových akcionářů prostřednictvím institucionálního uspořádání společnosti není dostatečná. Česká i německá úprava proto přiznávají akcionářům řadu oprávnění, která slouží k ochraně jejich postavení při fungování společnosti; tato oprávnění mají přitom význam zejména pro akciové minority. Ani pozitivním právem přiznaná oprávnění ovšem nejsou způsobilá poskytnout pomoc ve všech případech, ve kterých by mohlo dojít ke zneužití většinové moci na úkor menšiny. K ochraně menšiny je tak třeba využít i obecných korektivů jednání v podobě zásady rovného zacházení a povinnosti loajality.

Zásadu rovného zacházení upravuje české i německé akciové právo. V obou úpravách se přitom jedná o povinnost orgánů společnosti (představenstva, dozorčí rady a valné hromady), která zapovídá rozdílné zacházení bez věcného odůvodnění. V SRN je podle převažující části doktríny a judikatury dalším obecným korektivem povinnost loajality, která akcionáři ukládá povinnost brát ohled na zájmy společnosti i zájmy ostatních akcionářů, jež mají vztah ke společnosti a ve výjimečných případech takové zájmy aktivně podporovat. V ČR jsou konfliktní situace mezi akcionáři (mezi akcionáři a společností) zpravidla řešeny odkazem na zákaz zneužití práva (byť existence povinnosti loajality společníka již byla judikována NS ČR). Povinnost loajality je však širší a zákaz zneužití práva svým rozsahem překračuje.

Předpokladem pro výkon akcionářských práv spravovat společnost je účast akcionáře na valné hromadě. Podle obou úprav náleží toto právo zásadně každému akcionáři, menšinoví akcionáři je však často nevyužívají. Německý zákonodárce se pokouší zakotvením vhodných opatření bojovat proti této tzv. racionální apatii menšinových akcionářů, z české úpravy obdobná snaha není zřejmá. Německé soudy taktéž důsledněji chrání akcionáře před neoprávněným odepře-

ním přístupu na valnou hromadu; zneužití práva účastit se valné hromady je však nesmlouvavě postihováno. Na druhou stranu německé akciové právo k neprospěchu menšinových akcionářů umožňuje, aby ve stanovách byly stanoveny další podmínky pro připuštění akcionáře k účasti na valné hromadě; podle českého práva není takové omezení přípustné.

Menšinoví akcionáři zpravidla nemohou svými hlasy ovlivnit přijetí nechtěného usnesení valnou hromadou. Pro případy, kdy tak učinit mohou, je rozhodující úprava hlasovacích práv. České i německé akciové právo vychází ze zásady *one share – one vote*, obě sledované úpravy však zakotvují z uvedené zásady obdobné výjimky. Část z nich přitom může sloužit menšinovým akcionářům (omezení hlasovacího práva, dohody o výkonu hlasovacích práv), část je třeba z pohledu menšinového akcionáře vnímat neutrálne (prioritní akcie bez hlasovacích práv) a konečně část zasahuje do postavení menšiny nežádoucím způsobem (emise druhů akcií s rozdílným množstvím hlasovacích práv). K ochraně menšinových akcionářů přispívá zákaz výkonu hlasovacího práva v případech, kdy standardně dochází k upřednostňování zájmu (většinového) akcionáře před zájmem společnosti ke škodě společnosti; zákaz je šířejí formulován v českém právu.

Pro ochranu menšinových akcionářů má mimořádný význam právo na informace. Zatímco podle českého práva má akcionář právo na vysvětlení, německá úprava přiznává akcionáři i právo vyjádřit se na valné hromadě. V praxi je ovšem právo vyjádřit se jen obtížně oddělitelné od práva na vysvětlení a práva podávat návrhy a protinávrhy; i český akcionář bude mít proto obvykle příležitost sdělit valné hromadě i orgánům společnosti svůj názor. Právo na vysvětlení je v obou úpravách formulováno obdobně, přesto jsou mezi oběma úpravami značné odlišnosti. Německá úprava – na rozdíl od české - umožňuje právo na vysvětlení časově omezit. V některých případech může společnost vysvětlení odepřít; výčet takových případů je širší v německém právu. Slabinou obou úprav je vynutitelnost práva na informace: obě úpravy sice zakotvují speciální řízení, jeho využitelnost v praxi je však nízká.

Velký význam má pro menšinové akcionáře právo uplatňovat návrhy i protinávrhy. Rovněž toto právo zakotvují obě porovnávané úpravy, detaily jeho úpravy se však liší.

Z hlediska menšinových akcionářů je bezesporu nejvýznamnějším právem právo žalovat na neplatnost usnesení valné hromady. Avšak zatímco česká úprava neváže vznesení žaloby na žádné podmínky (s výjimkou postavení akcionáře a dodržení lhůty), německá regulace podmiňuje podání žaloby řadou dalších požadavků (přítomnost na valné hromadě, protest, doba vlastnictví akcií) s cílem zamezit zneužívajícím žalobám; celkově je v německé úpravě velmi zřetelná snaha zabránit zneužívajícímu výkonu práva žalovat na neplatnost usnesení valné hromady. Dalším výrazným rozdílem je úprava postupu v případech, kdy je usnesení

valné hromady sice vadné, zájem na jeho zachování však přesahuje zájem na dodržení zákoných postupů. Zatímco v české úpravě jsou relativně podrobně vymezeny případy, kdy vadné usnesení musí zůstat v platnosti, německé právo upravuje pouze možnost soudu svým rozhodnutím v některých případech zabránit, aby žaloba zamezila prodlení se zápisem usnesení do obchodního rejstříku.

Z hlediska ochrany menšiny má rovněž význam *actio pro socio*. Česká i německá úprava sice neumožňují jednotlivému akcionáři domáhat se v zastoupení společnosti náhrady škody na členovi představenstva (v SRN i členovi dozorčí rady) v případě, že společnost je v tomto směru nečinná, oprávnění je však přiznáno akcionářské menšině; v SRN je potom realizace tohoto práva podmíněna připuštěním žaloby ve zvláštním řízení.

Ochrana menšiny je konečně zajištěna i speciálními právy, jejichž uplatnění je vázáno na dosažení stanoveného podílu na základním kapitálu společnosti. Okruh přiznaných práv i podmínky jejich uplatnění je v obou úpravách rozdílný; mimořádně významné je právo menšinových akcionářů domáhat se výplaty zisku zakotvené v německé úpravě. Německá úprava přitom úpravou akcionářského fóra umožňuje získání potřebného podílu.

Menšinový akcionář ovšem není vždy jen bezbrannou loutkou v rukou většinového akcionáře. Nebezpečí představují případy, kdy menšinoví akcionáři dosahují podílu, který jim umožňuje zablokovat usnesení valné hromady rozhodující pro život společnosti. Rizikem je i zneužívající výkon jednotlivých akcionářských práv. Ovšem zatímco ochrana menšinového akcionáře je zajištěna institucionálním uspořádáním společnosti a přiznáním řady oprávnění, ochrana proti menšinovému akcionáři spočívá v uložení povinnosti lojality menšinovému akcionáři (SRN), resp. zákazu zneužívajícího výkonu práva (ČR).

Úprava ukončení účasti akcionáře ve společnosti vychází v českém i německém akciovém právu ze shodných principů. Tak rozhodne-li se akcionář ukončit svou účast ve společnosti, musí své akcie převést na jiný subjekt; ukončení účasti akcionáře soudem (ČR), resp. vystoupení akcionáře ze společnosti (SRN) není - na rozdíl od úpravy společnosti s ručením omezeným - připuštěno. Zvláštní pozornost věnují obě úpravy nucenému ukončení účasti akcionáře; z pohledu menšinových akcionářů má v tomto směru mimořádný význam squeeze-out. Vytěsnění menšinových akcionářů připouští obě úpravy; německé právo navíc zakotvuje speciální squeeze-out pro případy předcházející nabídky převzetí. V SRN má přitom menšinový akcionář větší jistotu, že o své postavení nepřijde – hlavní akcionář (navrhovatel) musí disponovat alespoň 95% podílem na základním kapitálu / hlasovacích právech (v ČR naproti tomu dostačuje 90%). Zákonodárci obou zemí usilují o to, aby vytěsněným akcionářům bylo poskytnuto plné ekonomické odškodnění a zajištěna soudní ochrana před případným nezákonné-

ným postupem ze strany hlavního akcionáře; splnění těchto požadavků je ostatně podle ústavních soudů obou zemí podmínkou slučitelnosti úpravy s ústavním pořádkem. Zatímco úprava plného ekonomického odškodnění je v obou úpravách srovnatelná (neplatí pro speciální řízení podle německého zákona o nabídkách převzetí, kde je nedostatečná), soudní ochrana menšinového akcionáře je podle české úpravy zajištěna pouze nedostatečně (stejně podle německého zákona o nabídkách převzetí). Protipól squeeze-out ve formě sell-out zakotvuje obě úpravy zcela nedostatečně, když je přiznán pouze akcionářům kótovaných společností a navíc pouze v případě předcházející nabídky převzetí.

Z uvedeného je zřejmé, že ačkoliv české a německé akciové právo zajišťují ochranu menšinových akcionářů (i ochranu před nimi) obdobným způsobem, regulace jednotlivých institutů je často značně rozdílná. Obecně platí, že německá úprava je mnohem detailnější; velkou roli rovněž hraje kvalitní judikatura. Německé soudy se nebojí překlenout nedostatky úpravy v situacích, kdy by se řešení odvozené od čistě gramatického výkladu právní normy zdálo nespravedlivé. Přesto v některých případech zajišťuje menšinovému akcionáři lepší postavení česká úprava, a to zejména díky absenci snahy zákonodárce zamezit za každou cenu zneužívajícímu výkonu práva akcionáři. Současný obchodní zákoník – přes řadu nedostatků – tak není úpravou vhodnou k zavržení. Citlivá novelizace spolu s větší odvahou českých soudů by z něj mohla učinit úpravou schopnou obstát v evropském kontextu. I s ohledem na tuto skutečnost by proto bylo vhodné znova zvážit připravovanou rekodifikaci práva obchodních společností.

LITERATURA

- Austmann, A. – Mennicke, P.: Übernahmerechtlicher Squeeze-out und Sell-out, Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht 18/2004
- Bahrenfuss, D.: Die Entstehung des Aktiengesetzes von 1965 unter besonderer Berücksichtigung der Bestimmungen über die Kapitalgrundlagen und die Unternehmensverfassung, Duncker & Humblot, Berlin 2001
- Baums, T. – Keinath, A. – Gajek, D.: Fortschritte bei Klagen gegen Hauptversammlungsbeschlüsse? Eine empirische Studie, Zeitschrift für Wirtschaftsrecht 35/2007
- Bayer, W. – Habersack, M.: Aktienrecht im Wandel, Band I., Mohr Siebeck, Tübingen 2007
- Bayer, W. – Habersack, M.: Aktienrecht im Wandel, Band II. – Grundsatzfragen des Aktienrechts, Mohr Siebeck, Tübingen 2007
- Berrar, C.: Zur Reform des AR nach den Vorschlägen der Regierungskomission Corporate Governance, Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht 24/2001
- Bolte, Ch.: Squeeze-out: Eröffnung neuer Umgehungstatbestände durch die §§ 327a ff. AktG?, Der Betrieb 49/2001
- Čech, P.: Návrh novely obchodního zákoníku razí nový tunel na majetek do společnosti, Právní zpravodaj 6/2008
- Čech, P.: Několik doplňujících poznámek k výkladu § 67a ObchZ, Právní rozhledy 7/2007
- Čech, P.: Zákon o nabídkách převzetí vyvolává pochybnosti, úsměv i obavy, Právní zpravodaj 5/2008
- Černá, S. – Čech, P.: Ke způsobům prosazování rozhodujícího vlivu v ovládané akciové společnosti, jeho podmínkám a důsledkům, Obchodněprávní revue 1/2009
- Černá, S.: Další změna koncepce německých soudů v ochraně věřitelů insolventní společnosti?, Právní rozhledy 2/2009
- Černá, S.: Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl, Aspi, Praha 2006
- Černá, S.: Preferenční akcie ve francouzské právní úpravě, Právní rozhledy 4/2006
- Dauner-Lieb, B.: Aktuelle Vorschläge zur Präsenzsteigerung in der Hauptversammlung, Zeitschrift für Wirtschafts- und Bankrecht 1/2007
- Dědič, J. – Kasík, P. - Pihera, V.: K vybraným aspektům úpravy squeeze-out(u), Právní rozhledy 1/2006
- Dědič, J. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. Díl III. § 176 – 220zb, Polygon, Praha 2002

Degenhart, Ch.: Staatsrecht I – Staatsorganisationsrecht, 21. Aufl., C.F.Müller, Heidelberg 2005

Doralt, P. – Nowotny, Ch. – Kalss, S.: Kommentar zum Aktiengesetz, Band I., §§ 1 – 124, Linde Verlag, Wien 2003

Dvořák, T.: Přeměny obchodních společností a družstev, Aspi, Praha 2008

Eliáš, K.: Společnost s ručením omezeným, Prospektum, Praha 1997

Eliáš, K.: Širší kontext § 56a Obch.z. a poznámky k němu (Zákaz zneužití práva se zřetelem k možnostem postihu zneužití soukromých oprávnění akcionáře proti akciové společnosti), Sborník ze setkání kateder obchodního práva právnických fakult České republiky a Slovenské republiky č. 32

Emmerich, V. – Habersack, M.: Konzernrecht, 8. Aufl., C.H.Beck, München 2005

Esser, R. - Esser, F.: Die Aktiengesellschaft nach den Vorschriften des Handelsgesetzbuchs vom 10. Mai 1897, Springer, Berlin 1907

Fischer, C. E.: Die „Grundrechte“ für den Einzelaktionär und für Minderheiten, Der Betrieb 45/1958

Fischer, C. E.: Minderheiten-Vertreter im Aufsichtsrat, Neue Juristische Wochenschrift 33,34/1958

Geißler, M.: Der aktienrechtlichen Auskunftsanspruch im Grenzbereich des Missbrauchs, Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht 12/2001

Goette, W. – Habersack, M.: Münchener Kommentar zum Aktiengesetz, Band 2, C.H.Beck / Franz Vahlen, München 2008

Grüner, M.: Zeitliche Einschränkungen des Rede- und Fragerechts auf Hauptversammlungen – zugleich Besprechung der BVerfG-Entscheidung „Wenger/Daimler-Benz“, NZG 2000, 192, Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht 15/2000

Havel, B. – Pihera, V.: K rozhodnutí Ústavního soudu o tzv. squeeze-out(u), Právní rozhledy 19/2008

Havel, J.: Akcionářská demokracie „Czech made“, Finance a úvěr 55/2005

Heidel, T. – Lochner, D.: Der übernahmerechtliche Squeeze- und Sell-out gemäß §§ 39a ff. WpÜG, Der Konzern 10/2006

Hein, J.: Die Rezeption US-amerikanischen Gesellschaftsrechts in Deutschland, Mohr Siebeck, Tübingen 2008

Henn, G.: Die Gleichbehandlung der Aktionäre in Theorie und Praxis, Die Aktiengesellschaft 9/1985

Henze, H.: Die Treuepflicht im Aktienrecht – Gedanken zur Rechtssprechung des Bundesgerichtshofes von „Kali und Salz“ über „Linotype“ und „Kochs Adler“ bis zu „Girmes“, Betriebs-Berater 10/1996

Hueck, G. – Windbichler, Ch.: Gesellschaftsrecht, 21. Aufl., C.H.Beck, München 2008

Hüffer, U.: Aktiengesetz, 7. Aufl., C.H.Beck, München 2006

Hüther, M.: Namensaktien, Internet und die Zukunft der Stimmrechtsvertretung, Die Aktiengesellschaft 2/2001

Joussen, P.: Der Auskunftsanspruch des Aktionärs – Versuch einer Neuorientierung, Die Aktiengesellschaft 6/2000

Kol.: Gesellschaftsrecht für die Praxis 2006, 4. Aufl., Memento Verlag, Freiburg 2005

Kropff, B. – Semler, J.: Münchener Kommentar zum Aktiengesetz, Band 4, §§ 118 -147, C.H.Beck / Franz Vahlen, München 2004

Kubis, D.: Die Entlastung nach rechtswidrigem Organhandeln in der Aktiengesellschaft, Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht 19/2005

Lautenschlager, C.: Das Allgemeine deutsche Handelsgesetzbuch nebst dem württembergischen Einführungsgesetz vom 13. August 1865, Stuttgart 1865

Lenz, S.: Renaissance des Depotstimmrechts, Die Aktiengesellschaft 16/2006

Lenz, S.: Steigerung der Hauptversammlungsteilnahme durch monetäre Anreize?, Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht 14/2006

Liebscher, T.: Ungeschriebene Hauptversammlungszuständigkeiten im Lichte von Holzmüller, Macrotron und Gelatine, Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht 1/2005

Martens, K. P.: Stimmrechtsbeschränkung und Stimmrechtsbindungsvertrag im Aktienrecht, Die Aktiengesellschaft 11/1993

Mertens, H. J.: Der Aktionär als Wahrer des Rechts? Aktuelle Probleme der Durchsetzung von Aktionärsrechten, Die Aktiengesellschaft 2/1990

Nachtigall, T.: Ocenování akcií při squeeze-out a úkol soudu v tzv. přezkumném řízení, Bulletin Advokacie 11/2008

Němcová, O.: Obchodní vedení a vnitřní vztahy kapitálových společností v ČR a v Německu, Právní rozhledy 22/2004

Neubert, H.: Minderheitenschutz durch Abschlußprüfer? Gedanken zur Aktienrechtsreform, Der Betrieb 25/1958

Otruba, F.: Tajemné slovo greenmailing (dostupné na www.penize.cz)

Ott, N.: Der übernahmerechtliche Squeeze-out gemäß §§ 39a f. WpÜG, Zeitschrift für Wirtschafts- und Bankrecht 9/2008

Overrath, H. P.: Minderheitsvertreter im Aufsichtsrat?, Die Aktiengesellschaft 8/1970

Pelikán, R.: Kořeny moderního práva obchodních společností ve Francii, Praha 2003, Diplomová práce na Právnické fakultě Univerzity Karlovy na katedře právních dějin

Pelikánová, I.: Akciová společnost. Základní charakteristika. (ze dne 27.04.1996, dostupné na www.srovnavacipravo.cz)

Pelikánová, I.: Obchodní právo. 1. díl, Aspi, Praha 2005

Pihera, V.: Poznámka k „výkladu“ § 67a ObchZ, Právní rozhledy 2/2007

Pokorná, J.: Squeeze-out: ochrana menšinových akcionářů nebo efektivita činnosti akciové společnosti? Právní fórum 6/2004

Raiser, T. – Veil, R.: Recht der Kapitalgesellschaften, 4. Aufl., Franz Vahlen, München 2006

Sellmann, Ch.: Ausgleichs- und Verfahrensregelungen des Squeeze-outs auf dem Prüfstand des Verfassungsrechts, Zeitschrift für Wirtschafts- und Bankrecht 32/2003

Servatius, W.: Treuepflicht der Aktionäre als Satzungsregelung?, Börsen-Zeitung č. 246

Schindler, O. – Witzel, D: Bedarf es einer neuen gesetzlichen Regelung des Anfechtungsrechts zur Bekämpfung räuberischer Aktionäre? – Stellungnahme zu den Empfehlungen der wirtschaftlichen Abteilung des 63. DJT, Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht 13/2001

Schmidt, K. – Lutter, M.: Aktiengesetz – Kommentar, II. Band (§§ 150 – 410), Dr. Otto Schmidt, Köln 2008

Schmidt, K.: Gesellschaftsrecht, 4. Aufl., Carl Heymanns Verlag, Köln 2002

Schmidt, K.: Verfolgungspflichten, Verfolgungsrechte und Aktionärsklagen: Ist die Quadriatur des Zirkels näher gerückt?, Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht 19/2005

Schnurbein, C.: Anfechtung von Squeeze-out-Beschlüssen und Registersperre, Die Aktiengesellschaft 19/2005

Schüppen, M. – Schaub, B.: Münchener Anwaltshandbuch Aktienrecht, C.H. Beck, München 2005

Schwintowski, D.: Räuberische Aktionäre: Konsequenzen der empirischen Forschung, Der Betrieb 49/2007

Smend, A.: Aktive Aktionäre, Zeitschrift für Corporate Governance 2/2008

Spindler, G. – Stilz, E.: Kommentar zum Aktiengesetz, Band 1, §§ 1 - 178, C.H. Beck, München 2007

Štenglová, I. - Plíva, S. - Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář, 12. vyd., C. H. Beck, Praha 2009

Trouet, K.: Die Hauptversammlung – Organ der Aktiengesellschaft oder Forum der Aktionäre?, Neue Juristische Wochenschrift 20-21/1986

Uzsák, M.: Co se o squeeze-out(u) nepíše (1. část), Bulletin Advokacie 3/2007

Veil, R.: Weitergabe von Informationen durch den Aufsichtsrat an Aktionäre und Dritte, Zeitschrift für das gesamte Handelsrecht und Wirtschaftsrecht 3/2008

von Rosen, R.: Squeeze-out – Recht und Praxis, Studien des Deutschen Aktieninstituts, Heft 39, Frankfurt am Main 2007

Waclawik, E.: Zulässigkeit und Regelungsmacht satzungsmäßiger Treuepflicht- und Gerichtsstandsregeln bei der Aktiengesellschaft, Der Betrieb 21/2005

Wilhelm, J.: Kapitalgesellschaftsrecht, 2. Aufl., De Gruyter Recht, Berlin 2005

Wilhelmi, H.: Das neue Aktiengesetz, Die Aktiengesellschaft 6/1965

Witt, C. H.: Das Informationsrecht des Aktionärs und seine Durchsetzung in den USA, Großbritannien und Frankreich, Die Aktiengesellschaft 6/2000

Zima, P.: Ještě k nejasnostem při formulacích žalob při vytěsnění (ze dne 21.02.2008, dostupné na www.epravo.cz)

Zima, P.: Přejímání některých prvků cizího práva obchodních společností, Právní rozhledy 9/2003

Zima, P.: Squeeze-out a Spruchverfahren, Právní rozhledy 1/2005

Zöllner, W. – Noack, U.: One share – one vote? Stimmrecht und Kapitalbeteiligung bei der Aktiengesellschaft, Die Aktiengesellschaft 4/1991

Zöllner, W.: Zur Problematik der aktienrechtlichen Anfechtungsklage, Die Aktiengesellschaft 4/2000